

České firmy vyhlíží nový zákon o účetnictví, přijít má po 34 letech

Praha, 17. 1. 2024 – Ministerstvo financí zveřejnilo v pondělí 15. ledna dlouho očekávaný návrh zákona o účetnictví, který má nahradit ten stávající z roku 1991 a který by měl přinést soulad s mezinárodními zvyklostmi. Ministerstvo návrh zveřejnilo po zapracování všech připomínek, kterých bylo celkově uplatněno 991. Nyní je tento návrh připraven k předložení k projednání v orgánech Legislativní rady vlády, aby mohl být následně předložen Poslanecké sněmovně. S jeho účinností se předběžně počítá od 1. ledna 2025. Tématu se dále v komentáři věnuje Jiří Sedláček, certifikovaný auditor a expert v oblasti účetního a transakčního poradenství ze společnosti BDO.

Návrh zákona klade mnohem větší důraz na účetní výkaznictví a jeho cíle, tedy poskytnout vnějšímu uživateli účetní informace užitečné pro jeho ekonomické rozhodování, předvídaní budoucích peněžních toků a posuzování důsledků jednání osoby odpovědné za řízení účetní jednotky. Dále vymezuje požadavky na kvalitu účetních informací, které musí být relevantní, věrohodné, včasné, srozumitelné, ověřitelné a srovnatelné. Vedení účetnictví je pak nutné chápat jako nezbytný prostředek zabezpečující řádné a spolehlivé podklady pro účetní výkaznictví.

Návrh obsahuje nově vymezení prvků účetních výkazů, které jsou aktiva, dluhy, vlastní kapitál, výnosy a náklady. Dále definuje související pojmy, jako jsou pohledávky, deriváty a rezervy.

Nový návrh je pro oblast vlastního účtování v principu konzervativní, tj. nepředpokládá v dané oblasti revoluční změny a spíše preferuje cestu „evoluce“. Níže jsou zmíněny nejpodstatnější oblasti, ve kterých i v oblasti účtování dochází k principiálním změnám:

Změny účtování leasingu a pronájmů

Navrhovaná úprava vykazování leasingu vychází z respektování zásady přednosti obsahu před formou. Navrhuje se tedy leasing pojmut jako způsob pořízení „práva užívání“ (s de facto hmotnou podstatou, jde-li o právo užívání k hmotnému aktivu), tj. tuto operaci v principu vykazovat obdobně jako koupi. Konkrétní způsob účtování by pak vycházel z pojetí leasingu podle mezinárodních účetních standardů. Zásadní změnou tak bude stav, kdy nájemce daného aktiva, při splnění podmínek pro uznání, bude vykazovat právo užívání ve své rozvaze v příslušné položce hmotných aktiv a toto aktivum bude odpisovat. Současně se mimo jiné předpokládá aplikace diskontování jednotlivých částek v čase.

Goodwill

Podle stávající úpravy byla obdoba goodwillu vykazována jako oceňovací rozdíl k nabytému majetku nebo jako konsolidační rozdíl. Nově bude tento rozdíl vykazován v nehmotných aktivech jako goodwill a bude odpisován po stanovenou dobu. Záporný goodwill se jednorázově vykáže ve výnosech období, do kterého věčně náleží.

Dotace

Přijatou dotaci účetní jednotka vykáže jako výnos příštích období. Dotace bude následně vykázána

do výnosů v období určeném v dotačních podmínkách, po které bude podle dotačních podmínek dané aktivum účetní jednotka používat k zamýšlenému účelu.

Současná hodnota

Dochází k implementaci nové metody ocenění založené na současné hodnotě, tzn. ocenění v diskontované hodnotě budoucích čistých peněžních toků.

Rezerva na likvidaci

V případě, kdy je účetní jednotce známo, že bude muset po ukončení činnosti či skončení životnosti dané aktivum zlikvidovat, bude dána možnost zahrnout do pořizovacích nákladů i rezervu na likvidaci.

Rozhodný den přeměny

Rozhodný den přeměny již nebude mít za následek ukončení stávajícího účetního období a začátek nového, ale účetní jednotka, která je zúčastněná na přeměně a která při přeměně nezaniká, pouze od rozhodného dne začne účtovat s ohledem na změnu způsobenou přeměnou, ale její stávající účetní období bude dál pokračovat.

Další novinky

Dále Ministerstvo financí předložilo spolu s návrhem zákona teze prováděcích vyhlášek, ve kterých budou doplněny některé účetní metody, uspořádání a rozsah účetní závěrky, obsahové vymezení některých položek účetní závěrky a směrný účtový rozvrh. Návrh těchto tezí pro podnikatelské a neziskové účetní jednotky například obsahuje návrhy týkající se povinnosti vykazování aktiv v jejich netto hodnotě, tj. uvádět aktiva po zohlednění znehodnocení a odpisů, řazení informací v příloze účetní závěrky podle informací v účetních výkazech, rozdělení rezerv na krátkodobé a dlouhodobé a další změny.

Významnými úpravami projde i celý proces sestavení konsolidované účetní závěrky, kdy dojde k upřesnění role mateřské společnosti a povinnosti sestavit konsolidovanou účetní závěrku. Připravované vyhlášky by měly obsahovat způsob výpočtů hodnot pro velikost konsolidačních celků, a to nejen na konsolidovaném základě, ale nově i pro prostý součet hodnot. Současně budou zahrnovat obsahové vymezení položek konsolidované účetní závěrky a metody jejího sestavení.

Součástí návrhu zákona je změna povinnosti auditu účetní závěrky. Nově povinnost auditu řádné účetní závěrky a mezitímní účetní závěrky, má velká účetní jednotka a střední účetní jednotka. Konkrétně se jedná o účetní jednotky, které překračují alespoň dvě z těchto kritérií:

- aktiva nad 120 mil. Kč,
- obrat nad 240 mil. Kč,
- průměrný počet zaměstnanců nad 50.

Předpokládaná účinnost nového zákona o účetnictví je od 1. ledna 2025. Samotné Ministerstvo financí v rámci vypořádání připomínek uvádí, že datum účinnosti zákona bude závislé na

implementaci všech návazných předpisů, jako jsou prováděcí vyhlášky a ostatní změny navazujících zákonů.

Autor: Jiří Sedláček, ředitel, certifikovaný auditor a expert v oblasti účetního a transakčního poradenství ze společnosti BDO

O společnosti BDO

BDO je poradenská společnost poskytující auditorské, daňové, právní, účetní a poradenské služby. Na českém trhu působí již 30 let. S téměř 500 odborníky a dlouholetou praxí se řadí k předním společnostem s tímto zaměřením v České republice, kde má kanceláře v Praze, Plzni, Brně, Domažlicích, Českých Budějovicích, Jindřichově Hradci a Ostravě.

BDO je v České republice zastoupena společnostmi BDO Audit s.r.o., BDO Czech Republic s.r.o., BDO Consulting s.r.o., BDO Legal s.r.o., advokátní kancelář a BDO Valuation, s.r.o. Společnost je součástí mezinárodní sítě BDO, která celosvětově tvoří jednu z největších sítí auditorských a poradenských skupin. Zaměstnává více jak 91 tisíc odborníků a působí ve 167 zemích, v nichž čítá více než 1 650 kanceláří.

Kontakt:

Jan Kuliš, EPIC Public relations

E-mail: jan.kulis@epicpr.cz

Tel.: +420 731 920 874

Web: www.epicpr.cz